

300. Sárvár, Rába medre (Vas megye) Ró

Sárvár városától ÉK-re, a vasúti Rába-híd és az újfalusi Ragyogó híd közötti gáttól és az ott lévő gátórháztól 500 m-re Ny-ra, a gátórháztól D-re futó út és a Rába találkozásánál, a Rába medrének K-i oldalán nagyobb mennyiségű római kori kerámiatöredék került elő. A 2011 februárjában ajándékozás útján a Savaria Múzeumba került leletek között szürke hombárodal, hullámos peremű füstölőtál töredéke, vassalakok és szürke kerámiatöredékek voltak. A leletek másodlagosan, a Rába kavicsos hordalékában, korábbi áradások során kerültek a gyűjtési helyre.

Az eredeti lelőhely a Savaria–Bassiana út nyomvonala mellett, a gyűjtési helytől a Rába felső folyásának irányába, D-re 1,2 km-re elhelyezkedő *Végh-malom* (KÖH 31045), *Közép-malom* (KÖH 46647), vagy az *Osztyáyi-dűlő* (KÖH 46642) névvel jelölt lelőhely lehet.

PAP ILDIKÓ KATALIN

301. Sáska, Gadár-hegy – Pusztatemplom, Dabos (MRT 1. k. 41/4 lh., KÖH 9130) (Veszprém megye) Kk

A 2011. május 9–19. között végzett megelőző feltárás a templomrom (hrsz. 083/22) néhány éve tartó műemléki állagmegóvása, helyreállítása részét képezte, amelyet a Bakonyerdő ZRt.

finanszírozott. A kutatásnak a templom belsejében a középkori járószint megállapítása, a templomtól É-ra pedig az ott lévő falak mibenléte/funkciója és a templommal való összeköttetésük megállapítása volt a célja. Mindezen adatokra a helyreállításhoz volt szükség (tervező Paál József műemléki szakmérnök), hogy a templom belsejében jelenleg magasan álló feltöltésnek az eredeti padlószintig való lesüllyesztésével a korabeli tégarányok legyenek bemutatathatók, ill. hogy az É-i oldalon lévő falmaradványok is értelmezhetővé váljanak.

A templom belsejét Ny–K-i irányban egy 12,6 m hosszú, É–D-i irányban pedig két 6,90 m hosszú, 2 m széles kutatóárokra vágtuk át. (Az illusztrációkat lásd lent és a 154 oldalon!) Az árkokat átlag 0,8 m-ig mélyítettük le. A hajó belsejét kövekkel, téglákkal, habarccsal, omladékkal vegyes építési törmelék réteggel töltöttük ki, átlag 0,4 – 0,8 m mélységig. A törmelék réteggel alatta sötétbarna földréteg következett. A hajó egykori téglajárószintje a diadalív D-i oldalán álló D-i mellékoltár Ny-i oldala előtt maradt meg egy mintegy 0,7 m széles sávban 0,6 m mélyen. (Padlótéglák mérete 27×27×6 cm.) A középkori padlószint murvás alapozási rétege a hosszanti kutatóárok Ny-i végében is megfogható volt egy rövidebb szakaszon. A templom belsejét, többek között feltehetően az épen maradt padlótéglák másodlagos felhasználáshoz való felszedésekor, alaposan feldúlták.

A Ny-i hajófaltól 2 m-re 3,20 m hosszan előkerült az egykori karzat 0,8–0,9 m széles falszerű törtkő alapozása, É-i vé-

Sáska, Gadár-hegy – Pusztatemplom, Dabos. A Pusztatemplom feltárása

**Sáska, Gadár-hegy – Pusztatemplom, Dabos.
Faragott kő töredéke a Pusztatemplom feltárásából**

gén feltehetőleg négyszögletes, 0,8×0,8 m méretű karzattpillér alapozásával. Ugyanezen sávban a hajó É-i és D-i falából is kiugrik az alapozás befelé, ezek bizonyára az É-i és D-i karzatoszlopok alapozási helyei.

A templom É-i részén előkerült falak által jelölt építmény tisztázására a torony ÉNy-i sarkánál (2,9×1,7 m) és a hajó ÉNy-i sarkánál (3,1×1,8 m) nyitottunk két szelvényt. Kitisztítottuk a hajó É-i fala és a hajótól É-ra lévő fal közötti, kőomladékkal borított területet is. Ez egy 6,5×3,3–3,5 m belméretű oldalkápolnának bizonyult, amelynek bejárata egykor a Ny-i oldalon nyílt. A belsejében lévő kőomladék K-i része alól előkerült az oltár törtkőből falazott, 1,1×0,8 m méretű tömbje is. Az oldalkápolna É-i falához kívül három, egyenként 1,3–1,4 m hosszú és 0,8–0,9 m széles kő támpillér csatlakozik. Ezeket a 4. árokban, valamint a 6. (1,6×1,6 m) és 7. árokban (1,7×1,3 m) sikerült megfognunk. A mai külső járósínt – legalábbis az É-i kápolna körzetében – néhány cm eltéréssel szinte megegyezik a középkorival. A kápolna jelenlegi járósíntje 0,1–0,2 m-rel a középkori padlószint alatt lehet. A torony É-i fala alatt egy korábbi kőfalat figyeltünk meg, amelynek É-i sarka mintegy 0,5 m-nyire van a torony É-i falától.

A templom és az É-i kápolna belsejéből előkerült kevés másodlagos emberi vázrész mutatta, hogy a templomban egykor temetkeztek. A sírok feltárása, korábbi járósíntek megállapítása, valamint az altalajig való lehatolás nem volt célja a feltárásnak.

A kutatás során kisebb számú késő középkori (15–16. századi) kerámiatöredékek is előkerültek. A leletanyagot beszállítottuk a Laczkó Dezső Múzeumba.

RAINER PÁL

302. Seregélyes, Bartók Béla utca (KÖH 80529) (Fejér megye) A

A Székesfehérvár és térsége szennyvízhálózat bővítési program keretein belül 2011. március 29-től kezdve régészeti megfigyelést és feltárást végeztünk a beruházás során Székesfehérvár-Kisfaludon, Székesfehérváron, Pátkán, majd Pákozdon és Seregélyesen is. A munkálatokkal átlagosan körülbelül 1,5–2,5 m-es mélységben dolgoztak, 80–100 cm szélességben bontották meg az úttesteket. Ez alól csak az aknák helyei voltak kivételek, körülbelül 2×2 m-es szélességgel. Ez az egész beruházásról elmondható, kivéve a nyomóvezetékekről és az esetleges omlásokról. A folyamatos egyeztetés során, minden helyszínen megfelelő régészeti felügyeletet tudtunk biztosítani, a munkálatok folyamatos haladása mellett. A gépek körmös kanállal dolgoztak, helyenként kötőre fejjel, így az objektumokról felületi nem, csak metszeti ábrázolás vált lehetségessé.

Seregélyes belterületén, több helyen elszórtan objektumok jelentkeztek, ezek a régészeti korszakok szinte mindegyikét érintette. Az Ady Endre utcában római és középkori objektumok is jelentkeztek. A csatornázási munkálatok alatt előkerült még a Zichy-Hadik féle kincslelet egy újabb része is. Minden esetben a dokumentálásokat elvégeztük. Nyomokban őskori objektumokat is találtunk.

A Bartók Béla utca Dinnyés felőli részén avar temetőre bukkantunk, melyet a csatornázás nyomvonalában feltártunk és dokumentáltuk.

Munkatársak: Németh Gergő, Szücsi Frigyes, Klausz Attila.

PRANDER PÉTER

303. Siklós, Schneider-tanya (KÖH 52779) (Baranya megye) Kk

A Schneider-tanya környékén (0357/7 hrsz.) 1998 nyarán és 2010 tavaszán terepbejárások során vízközeli kis magaslatokon szórvány kerámiatöredékek kerültek elő. A lelőhelyen a megelőző régészeti feltárást halasztó kialakítása tette szükségessé.

A 2011. július 18. és augusztus 11. között végzett ásatáson a feltárt terület nagysága: 3035 m², ami azonos a tervezett I. és II. ütem építési, ill. homokkitermelési területével. A kutatót részt alig 20 cm vastag humusz borította, a gyakran vízjárta felszín mára már erősen kopott, lepusztult, a szórvány leletekkel jelezett telepnyomokat az alig kiemelkedő magaslatokon, homokháton reméltük megtalálni. A terület gépi humuszolása és kézi nyesése után összesen három régészeti objektum került elő; két kis gödör, benne kevés középkori kerámiatöredék, állatsont és patics, valamint egy kis méretű (2,5×2 m) földbe mélyített ház(?) maradványa tűzrakóhellyel, benne kevés középkori kerámiatöredékekkel. A feltárt leletanyag közelebbi kormeghatározást nem tesz lehetővé, a feltehetően rövid ideig használt, tanyaszerű település kora a 16–17. század lehet.

NAGY ERZSÉBET